

рийн чөлбишкээс совхозтун газрын доогуурын кырында хамт бөлөгдөөр мэтэнгээстэй, эх шынханыг чоруп туураа хийлгэж шынханы улам цолгара чарып, эснэ бурууныг мнхээр организаалаа. Шынханы өй-шангад хыч чорудууны бодуунд кес-чоруп Сууноц (чуруук) ки-гүгэр, тугар. Хүрэн тей тарва өй-шангад эхлээд мө-лүз бээ шынхы тэмдэг-эний Пётр Сууноц бо чылын чурван.

ЭДЕ ТУРГУСТУНУУШКУННУ АЖЫЛ-ХЕРЕКЧИ, БИЛДИЛИГ ЁЗУ-БИЛЕ ЧОРУДАР

ЭДЕ ТУРГУСТУНУУШКУНУН АЖЫП-ХЕРЕКЧИ, БИЛДИЛИГ ЁЗУ-БИЛЕ ЧОРУДАР

[Төңүз. Эгеиз 1-ж, 2-ж ариннарда].

Школярыларнын мергежил шилерине дузаны школаларда чедирип турар-даа болза, ол ам-даа чептес, школаларга орус дил өөредирин экинжиде херек, ону чедип алырда малагы ырак-узак черле-де школаларга орус дил башкылаашкын экинжиде, олче бистин эд тергин доозукчуларымысты чорудар. Бо чылын орус дил башкылар берге-деп турар районнар Тес-Хемде, Чөөн-Хемчикте, Сут-Хемде, Тожуда болгаш Х-ан-гун-Тайгада орус дил башкылары барбаан. Ындыг турбужа орус дилди эки билди дык хей доозукчулар хоорайларда артып калган.

Анык специалистерин ху-ваап турда, министр боду кээп турар болза ажыгыг дил-инин. Ол киреде Николай С. С. Чоксом доозукчулар-биле ужуражып, чакгыс-даа келбээн, А бистин киреп өөредир сал-бырларын башкы школаларже берип турар болгаш.

Башкы кадрларнын мергежил бекдеринин айтыр-ларынга оратор доктаган. Оон бир ажыгыг хезири — аттестациялык. А ону зу барымдаал эрттирп турар чугаалады. Национал го-лаларнын эртем-шенилдер институтунда Тыва лаборато-риязы, башкылар билин бедидер институт, Чырдымыш-тын министрствозу — бо черлер-нин ажылын башкылар билин бедидеринге таарыштырар чугула бооп турар. Ол ажил ам-даа боттанмаан. Школалар башкыларына дуза чедирер комплекстик бригадаларны чуге-организастан болбас деп?

Республиканын школаларын-га педагогика кадрларын планнарында кичизегейни ми-нистерство салбай турар деп, С. К. Чоксом шугучулусун. Шыналпа, республикада шко-лалар, уруглар албан черле-рини саны ындыг хей эвас, ону баш уаур планна болу-рунун аргалары бар болгаш. Ынчан эки билиг бээринде аргалары тургустун.

Кадрлар белетели дээш бистик таластан харыс-сал-ганы база билип турар бис. Ол талазы-биле тодагарай хем-чеглерин албан алып бис деп, түнелинде ол чугаалаан. СЭКП обкомунун кезигуну, Барын-Хемчикте «Хемчик» советтуну саянычы Л. С. Саваз — СЭКП обкомунун, партия райкомунун бюро кези-гуну хүлээлелерини ам-даа чедир хүсөтпейн турарыны минип тур мен. Чамдыкта харын пленумнар, партия райкомунун бюрозунга чуга-лажыр айтырларын белет-жиринге киржир тур мен.

Сөөлү уеде СЭКП обкому обком кезигунери-биле ажилды идепкейликени өө-рүнүч-дур. Оң даалгыз-биле секретарылар турар-ин формада партия организаци-зациян ажилын дээш тургустунушкуну анализтедим, справканы тургустун. Партия обкому биске ындыг даалган удаа-даар берип турар болза эки-деп, ол чугаалаан.

Оң соонда Л. С. Саваз Эрг-ти-Барлык суурда школа ту-дунуң дугайында айтырм ам-даа чедир хүсөтпейн турарыны минип тур мен. Чамдыкта харын пленумнар, партия райкомунун бюрозунга чуга-лажыр айтырларын белет-жиринге киржир тур мен.

Сөөлү уеде СЭКП обкому обком кезигунери-биле ажилды идепкейликени өө-рүнүч-дур. Оң даалгыз-биле секретарылар турар-ин формада партия организаци-зациян ажилын дээш тургустунушкуну анализтедим, справканы тургустун. Партия обкому биске ындыг даалган удаа-даар берип турар болза эки-деп, ол чугаалаан.

Оң соонда Л. С. Саваз Эрг-ти-Барлык суурда школа ту-дунуң дугайында айтырм ам-даа чедир хүсөтпейн турарыны минип тур мен. Чамдыкта харын пленумнар, партия райкомунун бюрозунга чуга-лажыр айтырларын белет-жиринге киржир тур мен.

Сөөлү уеде СЭКП обкому обком кезигунери-биле ажилды идепкейликени өө-рүнүч-дур. Оң даалгыз-биле секретарылар турар-ин формада партия организаци-зациян ажилын дээш тургустунушкуну анализтедим, справканы тургустун. Партия обкому биске ындыг даалган удаа-даар берип турар болза эки-деп, ол чугаалаан.

Оң соонда Л. С. Саваз Эрг-ти-Барлык суурда школа ту-дунуң дугайында айтырм ам-даа чедир хүсөтпейн турарыны минип тур мен. Чамдыкта харын пленумнар, партия райкомунун бюрозунга чуга-лажыр айтырларын белет-жиринге киржир тур мен.

он чыл тургустунуң келгенин, амгы уеде Агроуптуркком ам-даа школа тударын аш-шаладырларын ойталаанын, ол хамаанчок, чурттага ба-жыкчарын тудуун безин кызырганын дыктаткыш, рес-публиканын Министрлер Чө-вүлели Чырдымышкын ми-нистерствозунуң шугуму-биле төлүктен бюджеттен Эрг-ти-Барлыкка школа тудуун а-ла-ландыраарын аргазы бар-ирги бе дээрин дилээ.

Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазынын бирги оралакчысы К. А. Мас-пик-оол сас алган.

— Никит билг болгаш про-фессинал школаның реформ-измин боттандырып эгелзэн-ден бээр дөрт чыл эртип ту-рар-деп, ол чугаалаан. — Ын-дыг турбужа школаларнын өөредилге-кижиздилге ажил-лында болгаш күш-ажыл ки-жиздилгизинде өскерилгелер аажок эвээш болган. Чептүг-дүр, чептүг эвас-даа чылда-гааннар хей. А кол чылдаган — республиканың Чырдымыш-кын министрствозунуң уау-рутузунун, хемикте мур-дунда министр Н. С. Кон-гар-нун ажилын стил болгаш методтарын эде тургустунуң келгенинде.

Министр эш Конгар ажил-дакчыларын негеледе чок, бодунуң ажилын ханы анализ-тевейн келген, бодун оожу-гадыр чоруктар баш бар. Бо бүгү чүүлдер улус өөредилге-кижиздилгизин, школаларнын педагогика коллективтеринин ажилында багыт салдар чедир-ип келген. Ол бүгүнү тү-нелинде дык хей школаларда чогадыкчы байдла тургустун-маан, куу сүрер чоруктар чей-латкышкан, өөредилге бол-гаш кижиздилгиз ажилы тал-таашкыдан уштуммак.

Амгы эде тургустунушкуну үезинде чурттуң дык хей школаларында шенелдер кылып эгелзэн: уауруччу башкы чок класстар-даа кес-түп келген, черле ындыг хей-реникчилерин бот-тускайлаң-чоруун кедирер дээш анык-бүрү ажилдар кылдынып ту-рар. А бисте чакгыс-даа ындыг класс республикада чок. Чы-рыдымышкын министрствозу-нун чак чүүлү дилеп тыппан турарынын бир кичээ ол. Ону харыс-лап турар кижик мээң база чептес ажилым дээрзин минип тур мен.

Райкомнар, райкукомнар-биле министрствонун харыл-заазы база кошкоч. Чөр-чөрдө партия, совет органнар шк-ла реформизинин айтыр-ларын ханалп кирбейн турар. Башкыларын ажилдаарынга, чурттаарына таарышчалыг байдла тургустунуң талазы-биле сатыш салышкын кошкоч, 840 башкыга бажыг херек, 560 кижик чурттага байддал эки-жидерин дилеп турар, 260 анык специалист обжежи-тиелерде азы улус бажыкы көлөзлөп чурттал оорар. Бо ажил Таады, Кызыл, Тес-Хем районнарда кошкоч, Чөөн-Хемчик, Барын-Хемчик рай-оннарда байдла база ындыг. Ол чорук башкыларын ажил-дан үнөр-кирер чорунга че-дирип турар.

Мурунку чылдарда совет-тар башкыларга бажыкын кы-

лып берип турган. Ам бот-орутга-чарылгаже шк-лзэн соонда ачка чок, тудуп турар бажыкымыс эвээш дээш чам-дык ажил-агылар башкылар-жа көрүмстөй берген. Ам чуну канчаар бис? Бо айты-рыгын райкукомнар секретары-лары, райкукомнар даргала-ры, Агроуптурккомнар ажил-дакчылары хандыр шит-тирлеп, тургустунган байдла-дан уштунурун аргазын ди-лээр ужурул.

Кызылдың педагогика инсти-тудун доозуп турар башкы кадрларга хамаарыштыр ор-атор доктаган. Оларнын билин кошкоч, культуразы чавыс деп чугаалаар алар. Оларнын доостурган өөреникчилери ба-за ул институтке кирип, база-ла кошкоч кижилер боол ке-лтир. Мындыг чоруктан инсти-тутул ректордар, кафедралар-ны шыгыш түнел үндүрүп, бодунуң ажилын ханы анализ-теэр, эде тургустунуң ужурул.

Башкыларнын кадыкшын экинжиде хамаарыштыр ажилга база ол доктаган. 1987 чылда школаларда ажил-дал турар 100 кижиге оонаш-тур турар чоруктан 963 хун үстүкел, ол дык бекер көр-гүзүп. Ындыг турбужа школа ажилдакчыларыга берип ту-рар пүткөлдөр саны дык эвээш. Башкыларга професси-торий тударынын болгаш тургустунуң келген. Бо талазы-биле Чырдымышкын министр-ствозу, улус өөредилгизинин башкы эртем ажилдакчы-ларнын профилел обкому боттарынчыл синалдарын жи-рер ужурул.

Өөреникчилерин күш-ажыл кижиздилгизинге болгаш нитилелге ажилгыг кыш-ажилга белетке ажилганы доктаа тур, К. А. Маспик-оол школа мастерскалары у-ж ажилга чугула тол болбайн турар деп демдегелзэн. Чүге дээрде дериг-херексел эвээш, күш-ажыл башкылар бедик мергежилдик кадрлар чедип-лейн турар. Оң уламандын өөреникчилер үрмек чүүлдер кылдынып өйлөйүп турар. Чүге база бугурулгелер школалар ажилынча малап ха-нылап кирер болза, ындыг күш-ажыл кижиздилгиз чо-гуу деңгелеге чедер. А чам-дык ажил-агылар бот-орутга-чарылгаже шк-лзэн соонда школалар көрүр какша чок-а болуп турары канчап-даа та-арышпас.

Чамдык бугурулгелер уау-руччуларын өөреникчилер бри-гадаларында, тускай ортукм болгаш дээш эртемниг анык-спешалистерден, профтех-училище доозукчуларында ойталаар чакты тып алган. Оң түнелинде Чөөн-Хемчик, Б-рыдымышкын эш ындыг рай-оннарда нитиге ажилгыг күш-ажылча хаара туттумайн турар аныктыгы саны көвүдүн. Бо айтырларын партия, проф-технел, комсомол организа-циялары, совет, ажил-агы, административтик органнар ки-чозгейге алып ужурул.

Чаштарын алды харындаан эгелеп школалар тургустун ай-тырлар база берге дээрзин ол чугаалаан. Ачаа белеткеп шутт чок. Бо айтырмын Чыры-

дымышкын болгаш Кадык кам-галаа министрстволарынчыл кады үндүргөн дужалын бзу-гаар тургустунган эми-педа-гогика комиссины шиттир-лээр ужурул. А ол ам-даа тургустунмаан. Алды харынын-да бо чылын өөренип кирген беш муң чаштарын кым-даа хынал көрбээн, хары четкен боорга-ла, өөредип эгелей берген.

Өөреникчилерин идеялыг, мезу-шыннар болгаш эстетиктиг кижиздилгизинге эртемниң, культураның болгаш уран чүүлүң ажилдакчыларынын ролуна К. А. Маспик-оол доктаган. Оларнын бүгү шко-лаларын хаара тудары берге, ыналча-даа шэф ажилын чо-рудар ужурул. Бисте филар-мония-даа, хөгжүм-шын теат-ры-даа чакгыс-даа школаның шев болбайн турар. Чога-дыкы экилдер школалар-биле харылза тутпайн турар. Оң бадикталы — сөөлү чыл-дарда чаштарын чакгыс-даа ырызы чогаатышмааны.

Чаштар кижиздилгизинге школаның, ө-бүлениң болгаш шуг-ажылчыл коллективтин са-лышкыны улуг дээрзин ора-дуп чугаазынып түнелелинде демдегелзэн, ол талазы-биле чамдык сорулгаларга докта-аган.

СЭКП обкомунун реализ-коиссинынын кезигуну, Бай-Тайга районун кол мал эмиш Н. Б. Куулар бо пле-нумга өчөдүн берген СЭКП Бай-Тайга райкомунун бирги секретары А. С. Дембирелдин канчаар ажилдап, эде тургустунушкуну канчаар уауруту-рун ханалп турар. Эң ыла-дык экономиканы башкаарын-да, кижиздилгизинге ажилда-ча чүүлдер бай ол айткан.

СЭКП райком, оң бю-роу база партия организаци-ялары чептестерин чаладыр-даа куженишкын үндүрүп турар-даа, шиттирлээр ужу-рул айтырлар ам-даа хейр Н. Б. Куулар айткан. Кадр-ларын белеткээр талазы-биле 1990 чылга чедир планын рай-онда тургустунуң болза-даа, ону хүсөдери-биле боттуп ажил эвээш.

Бо мыш Бай-Тайга районун дөксизиринге дык берге эркек, хол мал алып хараан. Оң кол-ла чылдааны бо-за, кижилер-биле ажилдык кошкочаа. Эрг азу-биле ажилдар чоруктан уштуммаан, бедик негеледе. Болгаш кадр-ларын ажилганы шыгын контроль ам-даа чок дээрзин Н. Б. Куулар шугучулусун.

Тываның дылдыг, литерат-урын болгаш төгүңүн эр-тем-шенилдер институтунун директору Ю. Л. Аранчин эде тургустунушкуну тур-густунга төгү эртемниг сорулгаларында доктааган. Ачаа хамаарыштыр пленумга өчөдүн берген эштерин ажил-чорудулгызга К. А. Моң кысказы биле доктааган, чамдык эки чүүлдер барын айткан.

Оң-биле кады ол В. С. Семёнов биле Н. С. Конгарын ажилында чептестерин ба-рып чугаалаан. Эң ыла-дык В. С. Семёнов республикада орук тудуун база харылза-турар, а Эркин биле Кызыл аразынын орту дык багыт, оң тудуу саалаан.

Республиканың чырдымыш-кын министри Н. С. Конгар школа реформизин боттанды-рарына шиттирлээр болурун, чамдык мурдунда нити билг школаларнын мате-риал-техниктиг базазын бы-жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жок хынамчалыг көөр, оларны ажилдап кылдыр бирден би-рээ чокка документилеп көөр, кижилерин төгүзүн эвас, а идеяларын төгүзүн бижири ужурул деп санап турган ын-дыг чорукту ажил эртер херек.

Сөөлү жий чылда чамдык анык кижилерин талазын-дан тыва улустуң чакгыс-да-рынга, бзулаларына база байырлаадыр чактыг а-жок сонугурап тыттып келген, кандыг-бир чүүлүд хоорайны культуразына база амыды-ралына-даа шигездир уаула-ган. Уауруч культу-рактык өртөк-үнелин уаула-ган, оларны херек кырынга ажилдаарынчыл талазы-биле сумелерин ажилдап кылыгыг дег специалистерин чогу хайгып чүе ол-дур. Дээш өөредилге черлеринин до-озукчуларынчыл билер чүеэзи хей, а кылып билдир эвээш, чоңуң дылын, төгүзүн база аса чогаалын бибезинден, културалыг салгалдык бо-лушкунарын шугучулукке бзу-биле уаулап бааар аргы-зо чогу хараадыр. Эртем ажилын организастаарыга штилдиз алып эртер эртем ажилдакчыларын харыс-салгазын бедидер, уеник не-гелдизинге дүштүр шинчи-лелдерин эртем-теоретиктиг дөмчелин кедирер арганы бээр.

— Партия обкомунун бо хүнүг пленумунда чугаалаан турар айтыр кочук чугула-дыр. Демократизмдыга база ажил-чарлыг чорукту калбарт-кан бо уеде уауруччу кадр-лар боттарынын партияны шиттирп мурдунга өчөтүр-түр уауруччулукке политиктиг уауруччулук — деп, СЭКП Эркин райкомунун бирги секретары К. А. Моң саяныг эгелзэн. Уауруч ажилдакчы-ларын ажилынчыл стил ба-за методтарын эде тургустунуң дөмчелинден партияны шит-тирлерин күсөдери, социал-экономикиг хөгжүлгизин дүргөдүзүң хамаарыжыр. Ачаа хамаарыштыр пленумга өчөдүн берген эштерин ажил-чорудулгызга К. А. Моң кысказы биле доктааган, чамдык эки чүүлдер барын айткан.

Оң-биле кады ол В. С. Семёнов биле Н. С. Конгарын ажилында чептестерин ба-рып чугаалаан. Эң ыла-дык В. С. Семёнов республикада орук тудуун база харылза-турар, а Эркин биле Кызыл аразынын орту дык багыт, оң тудуу саалаан.

Республиканың чырдымыш-кын министри Н. С. Конгар школа реформизин боттанды-рарына шиттирлээр болурун, чамдык мурдунда нити билг школаларнын мате-риал-техниктиг базазын бы-жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

СЭКП Улуг-Хем райкомунун бирги секретары В. С. Неде-лин бодунуң саяныгына пле-нумга өчөт берген В. С. Се-менов ажилынчыл стил бо-логаш методтарга хама-

жыгырычы, башкы кадрлар-биле школаларын тандыра-рыны уауру кичизегейни сал-ды.

